

Hififreak kwam zag en hoorde de set van Buizenman!

Wat eraan voorafging:

Tijdens een etentje, zo'n kleine drie jaar geleden, raakte ik in gesprek met een van de tafelgenoten en kwamen we uit op het onderwerp audio. Mijn tafelgenoot maakte melding van een tot op dat moment voor mij onbekend persoon die helemaal verslingerd was aan het bouwen van buizenversterkers. Naar zeggen had hij al heel wat versterkers gebouwd en was zijn voorraad buizen op z'n zachtst gezegd omvangrijk te noemen.

Nadien ebde het verhaal weg en ging ik weer over tot de orde van de dag. Niet lang geleden werd het verhaal weer onder mijn aandacht gebracht, zij het met wat meer achtergrondinformatie en juist door de man die zo'n vijfendertig jaar geleden, tijdens ziekte van mij van een paar weken, een set speakers voor mij bouwde. Uiteindelijk houd ik deze persoon dan ook verantwoordelijk voor mijn uit de hand gelopen hobby en Hififreak-bestaan.

Ik heb even overwogen 'm dit alsnog voor de voeten te werpen, maar realiseerde me op het juiste moment dat iets wat toen sluimerend was, nu niet als schuld bij de ander weggelegd kan worden, dus heb ik er het zwijgen toe gedaan.

In de toegespeelde informatie kwam ook nog een andere persoon naar voren die ik heel vroeger een aantal malen ontmoet heb en ik heb zelfs zijn toenmalige set mogen aanschouwen. Het was mijn eerste confrontatie met JBL en daar is het niet bij gebleven. Deze persoon, helaas veel te vroeg overleden, was de man die de schade door mij veroorzaakt aan een Philips versterker, op vakkundige wijze wist te herstellen. Het begint u waarschijnlijk duidelijk te worden, dat dit een verhaal wordt waarbij uw schrijver overmand wordt door jeugdsentimenten, die maar nauwelijks in woorden te vatten zijn. De reparateur van mijn Philips, die zijn loopbaan begon bij Philips Indonesië, ging bij aankomst in Nederland werken als elektronicus bij de Luchtmacht. Zijn motto was: Een goede versterker hoeft geen vermogen te kosten, echter is het gemakkelijker voor grote producenten om aan specifieke componenten te komen dan een particulier. Reeds begin jaren tachtig maakte hij zijn eigen interlinks, de kern van een dikke Monsterkabel, eromheen een goede afscherming en afgemaakt met deugdelijke pluggen en een knalrode krimpkaus. Kostte weinig, maar werkte perfect!

En om het vervolgens dan maar helemaal complex te maken, blijkt de persoon die in dit verhaal centraal staat ook nog een van de zoons te zijn van een oude bekende van mijn verwekker. Ik ken 'm slechts van naam, omdat hij behoort tot een generatie waarvan gezegd wordt dat zij tot de sterkeren gerekend mogen worden. Kortom, ik ga een avontuur tegemoet waar ik met belangstelling naar uitzie!

De reis:

Op het afgesproken tijdstip stopt er een auto voor ons nederig onderkomen en de persoon die uitstapt zal mij vergezellen naar de woonstede van Buizenman. Nog even overleg ik met mezelf of ik de oorsprong van mijn Hififreak-bestaan alsnog bespreekbaar zal maken, maar besluit dat toch maar niet te doen. Ik neem me voor deze last zelf waardig te dragen zoals het een kerel betaamt en na elkaar begroet te

hebben besluiten we maar direct de reis aanvaarden. De tocht leidt ons langs prachtige weidegronden, afgewisseld door bossen met veel naaldhout om uiteindelijk de grenzen van een kleine dorpje te overschrijden alwaar de Buizenman woont. Na enkele minuten staan we voor het huis, hetgeen hedenavond de plaats van handelen is.

De ontmoeting:

We wandelen samen de oprit op en kort na het aanbellen wordt de deur geopend en sta ik oog in oog met onze Buizenman. Hij is een man die de middelbare leeftijd achter zich heeft en hij is sportief gekleed. Wat direct al opvalt is dat hij goedlachs is en overkomt als iemand die een open karakter heeft. Na binnenkomst nemen we plaats en wisselen we enige persoonlijke wist u datjes uit en voor ik 't in de gaten heb verloopt het gesprek op rolletjes.

Wie is Buizenman?

Buizenman heeft een technische achtergrond. Hij heeft in een meetcentrum gewerkt waarvan men zegt dat men in die omgeving twijfelde aan de lengte van een seconde. Meten was weten en de werkomgeving werd toen al geoptimaliseerd om invloeden van luchtvochtigheid en dergelijke op te beheersen, omdat deze zaken het proces nadelig konden beïnvloeden. Daarnaast heeft Buizenman ook nog andere klussen geklaard. Hij heeft in zijn jongere jaren elektronische orgels, radio's en televisies gerepareerd en was bij het laatste bedrijf waar hij werkte tot aan zijn pensioen verantwoordelijk voor alle technische installaties en werktuigen die het bedrijf rijk was.

De audiogeschiedenis van Buizenman:

Onze Buizenman is altijd wel geïnteresseerd geweest in muziek. Hij had een set en genoot daarvan met volle teugen. Echter, toen hij zo'n twintig jaar geleden langs een audiozaak liep, viel zijn oog op een buizenversterker die prachtig opgesteld stond in de etalage. Daarmee begon de hernieuwde belangstelling voor audio en startte Buizenman met de bouw van zijn eerste buizenversterker. Toen die eersteling klaar was werd die in de audio-keten opgenomen en kon het genieten beginnen. Naar verloop van tijd begon het weer te kriebelen, hetgeen tot gevolg had dat het volgende project gestart werd met als uitkomst een volgende set mono buizenversterkers. Deze cyclus heeft zich de afgelopen twintig jaar constant herhaald. Iedere keer was het echter wel zo dat Buizenman het weer anders wilde doen dan de vorige keer. Andere buizen, andere trafo's, een andere ombouw enzovoorts. Om aan onderdelen te komen bezoekt onze Buizenman rommelmarkten en beurzen zodat hij een beetje voorraad voor toekomstige projecten heeft kunnen aanleggen. Uiteindelijk is het de laatste tijd allemaal wat rustiger geworden en geniet Buizenman al weer relatief lang van zijn huidige eigen gebouwde mono-blokken, maar sluit hij niet uit op termijn weer iets nieuws te gaan bouwen.

Een deel van de versterkercollectie van Buizenman.

De Buizenman, buizen en nog eens buizen en opmerkelijke uitspraken:

Tijdens het gesprek loop ik systematisch wat vragen langs.

Waarom buizen?

Op de vraag waarom Buizenman eigenlijk alleen maar met buizen bezig is reageert hij resoluut. Pure nostalgie, want we weten allemaal dat een tor 't meet-technisch veel beter doet en veelal breder inzetbaar is. Buizenman vervolgt zijn verhaal. Er zijn tegenwoordig heel veel figuren die de buis herontdekt denken te hebben, maar ik (Buizenman) moet ze teleurstellen. In het midden van de vorige eeuw waren we echt al wel op hoogte van de mogelijkheden die buizen ons te bieden hadden. Het leuke is natuurlijk iedere keer weer om een versterker te bouwen, waarbij de vervorming binnen de perken blijft. Velen ervaren die vervorming al prettig en dat gun ik ze dan ook. Mijn ontwerpen moeten echter voldoen aan mijn maatstaf en niets meer.

Natuurlijk heb ik ook wel ervaren dat er verschillen zijn in trafo's en dat elco's door de

jaren heen veel beter zijn geworden. Maar als je me vraagt of ik verschillen hoor tussen de uiteindelijk ontwerpen die ik rijk ben dan kan ik slechts opmerken dat ik dat niet echt hoor. Natuurlijk kunnen er wel hoorbare verschillen zijn maar die zijn er pas dan wanneer je het onmogelijke vraagt van zo'n ontwerp. Doe je dat niet, dan is het veel van hetzelfde, maar daarom niet minder boeiend. Vandaag de dag zijn er hele volkstammen die kicken op de warme gloed van buisjes, maar er is meer. Verschillende buizen kunnen totaal anders gloeien, ik heb er zelfs die licht geven die naar de kleur wit neigt.

In de tussentijd worden we goed verzorgd en voorzien van koffie en lekkers door de betere helft van Buizenman, die terloops opmerkt dat het in hun riante onderkomen soms wel eens ruikt naar verbrand mensenvlees.

Ja, dat is ook zo iets, merkt buizenman op. Als ik bezig ben met een versterker dan realiseer je je niet altijd dat het gaat om grote spanningen. Als ik dan vlug zus of zo wil doen word ik nog wel eens met mijn neus op de feiten gedrukt hetgeen er voor zorgt dat je weer voor tijden bij de les bent.

Buizenman maakt zijn kabels zelf. Dure merken zijn niet aan hem besteed. Zijn vrouw vertelt dat ze een aantal jaren iemand op bezoek hebben gehad, die zeer speciale kabels meegenomen had. Ze waren in doeken gewikkeld tijdens het transport en moesten op kamertemperatuur komen, voordat ze ingezet konden worden. Na een hele intensieve luisteravond bleek ook nu weer dat kabeltjes niet het ding zouden worden van Buizenman. Zijn vrouw bezorgde het "luisteren naar kabeltjes" een onrustige nacht, waarin wrede dromen elkaar opvolgden en zij de dag erop als een gebroken mens door het leven ging.

Ook al heeft Buizenman niets met kabeltjes, zijn er in zijn optiek wel een aantal criteria waaraan een goede verbinding moet voldoen. Met koper is niets mis, goede pluggen en afscherming doen de rest. Buizenman stelt dat in sommige toepassingen het gebruik van zilver nut heeft, maar in audio is dat voor hem niet nodig.

Op mijn vraag hoe hij denkt over het gebruik van katoen en papier in kabels laat hij me z'n breedste glimlach van die avond zien, maar verder doet onze Buizenman er het zwijgen toe.

Enkele vragen van forummers aan Buizenman:

Onze mede-forummers hebben ook een aantal vragen ingebracht en die heb ik dan ook aan onze Buizenman gesteld, waarvoor dank!

Wat is je favoriete stuurbuis?

De E88CC, want die is erg lineair. Grote uitsturing met lage vervorming is mogelijk met deze buis. Wordt het erg moeilijk of kritisch, dan maak ik gebruik van een 6BX7. Die klaart 't klusje voortreffelijk.

Wat is je favoriete eindbuis?

Eerst luid lachend, maar dan volgt het verlossende antwoord: Een EL34!

Die is niet veelgevraagd en dus in ruime mate voorhanden. Voor mijn mono's maak ik graag gebruik van de 6336, maar met de 6B4 is ook iets moois te maken. Vele

buizen kunnen 't in principe goed doen als de vervorming binnen de perken blijft en doet ie 't in het laag minder, dan is dit te wijten aan de slechte kwaliteit van de trafo's.

Wat is je favoriete type versterker?

Een torrenbak, want die meet gewoon beter, maar ik bouw nu eenmaal uit liefde en sentiment graag buizenversterkers. Sommigen gebruiken buizenversterkers met als argument, dat ze de vervorming als prettig ervaren. Natuurlijk, waarin je gelooft dat denk je ook in je set terug te horen. Mijn voorkeur gaat uit naar balansversterkers en daar heb ik er dan ook "een paar" van gebouwd, maar ik heb ook wel wat geknutseld met single ended spul.

Daar gaat echter niet mijn voorkeur naar uit, omdat ik ervaar dat single ended versterkers iets extra's doen met geluid en dat is mijns inziens niet goed. Ik ken mensen die met zo'n versterkertje van anderhalf Watt dolgelukkig zijn en alleen maar kamermuziek beluisteren. Voor steviger werk heb je echt ander materiaal nodig om de muziek op realistische wijze weer te geven. Daarnaast loop je snel tegen verzadiging in de uitgangstrafo aan. Wil je meer vermogen, dan is dat natuurlijk mogelijk, maar houdt er rekening mee dat je dan ongewild hoofdsponsor van Eneco wordt.

Maak je gebruikt hij speciale, dure audiofiele componenten of gewoon standaard? Audiofiel geneuzel? Pure onzin! Natuurlijk moet je goede componenten gebruiken, maar daarin zijn we m.b.t. buizenversterkers de laatste jaren compleet de weg kwijt geraakt. Ik zal niet ontkennen dat de condensators enorm verbeterd zijn en dat vind je terug als je een schakeling meet. Ik koop mijn onderdelen op beurzen en rommelmarkten en daar is echt geen gebrek aan kwaliteit. Rotzooi kun je natuurlijk overal kopen, maar daar ga ik met een grote boog omheen.

Wel eens gedacht aan zilveren bedrading in een dikke teflon of katoen mantel? Breed grijzend wuift onze Buizenman de vraag weg. Ik heb al eerder gemeld hoe ik daarover denk. Gezien het marginale verschil in geleiding grenst het investeren in zilveren bekabeling aan kapitaalvernietiging. Ik doe er niet aan mee, maar wens anderen er veel plezier mee.

Wat is je oordeel over output transformerless versterkers?

Dat is nu juist zo'n type versterker waarbij het goed mis kan gaan als er een buis uitklapt en er geen condensators aan de uitgangen zitten. Een OTL is breedbandig en je hebt een schakeling nodig met veel buizen vanwege de relatief hoge uitgangsimpedantie van het gebruikte materiaal. Ik vind ze onvoldoende veilig want een kapotte buis kan dramatische gevolgen hebben voor je luidsprekers. Dit probleem kun je dan wel weer opvangen met grote condensators aan de uitgang, maar daar ben ik geen voorstander van, gezien de nadelen die daar weer aan kleven.

Hoe denk je over power triodes zoals de 211, de 845 en de 6c33c?

Met de 211 kun je prachtige versterkers bouwen, maar je moet weten waar je mee bezig bent gezien de hoge werkspanning.

De 845 is een specifieke modulator buis die ook weer onder hoge spanning zijn werk moet doen, dus hetzelfde recept. Het is echter wel een buis die heel helder gloeit ten

opzichte van veel ander buizen.

De 6c3c heeft een enorm lage inwendige weerstand en hij behoort tot het zware materieel. Bijkomend voordeel is dat hij handelbaarder is qua werkspanning.

Wat zijn je ideeën en klankvoorkeuren met betrekking tot gelijkrichters (buizen of halfgeleiders)?

Onze buizenman glimlacht ondeugend. Om te zien een buis, maar verder doe ik er het zwijgen toe. Volgende vraag graag!

Wat is je ideale driver/voortrap.

Een drivertrap met ingangstrafo.

marantz[®]

TANNOY[®]

De set van Buizenman:

De bestaat uit de volgende apparatuur:

Voorversterker: Marantz SC 80

CD-speler: Marantz CD 80 waar inmiddels alle condensators van vervangen zijn.

Dat was nodig want die hadden hun beste tijd gehad.

Eindversterkers: Eigenbouw met als buizen de 6336, de 6BX7 en een 6SL7.

Dit is trouwens zijn meest favoriete setting.

Luidsprekers: Tannoy D700

Interlinks: Eigen fabrikaat met een goed stuk afgeschermd kabel als uitgangspunt.

Luidsprekerkabel: Type standaard dropveter die je tegenkomt in de car-hifi, maar volgens Buizenman zou 't wat dikker mogen zijn, gezien de lengten die hij gebruikt.

Stroomkabels: Standaard spul.

Verder heeft Buizenman een zeer uitgebreide cd-collectie en is zijn smaak erg breed.

Orgel, klassiek, populaire mannen- en vrouwen stemmen, je vindt het allemaal in zijn collectie. Dit komt mede voort uit het feit dat buizenman slechts enkel en alleen cd's

per doos koopt, met als voordeel dat je soms blij verrast wordt doordat je in

aanraking komt met muziek die je totaal onbekend is.

Voorversterker, cd-speler en de buizenmono's van Buizenman.

Luisteren naar de set van Buizenman:

We luisteren verschillende stukken muziek. Populair, licht klassiek en stevig orgelwerk.

De volgende cd's passeren de revue:

Cantate Domino-Torston Nilsson

Organ Spectacular-Jean Guillou

Take a look-Natalie Cole

Moonlight Srenacle-Ray Brown and Lawundo Almeida

Encores-Virgil Fox

Theme of the Pink Panther-Erich Kunzel

Diverse stukken orgel o.a. van Ton Koopman.

Aangezien Buizenman over de breedte van zijn kamer draait en hij de speakers vrij dicht op de muur heeft staan is het laag niet in alle gevallen schoon. In sommige passages roffelt het laag er lustig op los, maar dat is niet in alle gevallen zo.

Tannoy D700.

Op mijn vraag waarom hij niet in de lengterichting zijn speakers opstelt antwoordt zijn betere helft het volgende: Als hij dat doet dan is het probleem opgelost en heeft hij niets meer te zeuren. Misschien moet hij 't maar gewoon zo laten staan, anders zou het saai kunnen worden en de glimlach verraadt dat dit al eerder onderwerp van gesprek is geweest en ook nog wel en poosje zal blijven. Ik heb diverse malen een setje D700's te koop zien staan en heb me dan ook diverse malen afgevraagd of dit misschien een van de mindere speakers zou zijn die Tannoy in de markt gezet heeft. Ik heb bij Buizenman in ieder geval het antwoord gevonden. Op het soms enigszins boomy laag, hetgeen voortkomt door de plaatsing, is de set uiterst aangenaam om te beluisteren. Nooit schreeuwerig in het hoog, zelfs zijdezacht, maar nimmer duf of slaapverwekkend. Ik heb eerder sets gehoord in combinatie met Tannoy speakers, maar nog nooit was het midden en hoog zo aangenaam als in deze set. Eigenlijk zou ik deze speakers wel eens in mijn luistergrot onder de loupe willen nemen. Wat niet is kan immers nog komen.

De Aftertalk of in goed Nederlands: We leuteren nog wat gezellig na.

Op mijn vraag hoeveel versterkers Buizenman nu eenmaal gebouwd heeft, valt er even een stilte. Voorzichtig neemt hij nog een teugje van zijn whiskey. Kom maar eens mee, dan zal ik je wat laten zien. Via de woonkamer gaan we richting de hal en dalen we af naar de kelder. Via een ruime hal betreden we een ruimte van enorme afmeting die voor een groot deel vol staat met stellingen, heel veel bananendozen en hier en daar een setje luidsprekers.

Mijn mond valt open van verbazing. Lopend langs de stellingen tel ik in gedachten, maar na enkele meters geeft ik 't op. Hoeveel heb je er wel niet? Buizenman lacht en z'n antwoord is kort. Ik denk zo'n zeventig versterkers. Ze staan allemaal keurig gerangschikt naast elkaar. Ik zie diverse merken EL34's aan me voorbij flitsen, maar ook 300B's en nog veel meer. Het is ronduit indrukwekkend, eigenlijk teveel om zo maar mee geconfronteerd te worden. Op een setje na zijn alle versterkers, inclusief de behuizing door Buizenman gebouwd. Ze zien er stuk voor stuk heel professioneel uit en er is duidelijk zorg besteed aan zowel uiterlijk als het technische gedeelte. Na bekomen te zijn van de eerste schrik loop ik langs de dozen. Allemaal tot de nok toe gevuld met allerlei typen en merken buizen, veelal nog keurig in de kartonnetjes. Na de dozen volgen de kratten en weer is het buizen, buizen en nog eens buizen wat de klok slaat. In weer een andere stelling struikel ik bij wijze van spreken over een enorme voorraad trafo's, elco's en allerhande andere onderdelen voor de toekomstige bouwwerken die Buizenman van de straat zullen houden. Voorts sta ik ook nog even met open mond naar een stelling te kijken die vol staat

met buizenradio's. Het zijn er voldoende, maar ooit was de voorraad veel groter vertelt Buizenman. Ik geloof Buizenman blindelings op z'n woord. Wat een ruimte en wat een "vulling"!

Weer boven aangekomen legen we de glazen, komen we tot de conclusie dat het bere gezellig was maar dat het inmiddels veel later is dan we aanvankelijk dachten. Na Buizenman en zijn betere helft uitgebreid bedankt te hebben voor de gastvrijheid en goede verzorging nemen we afscheid. Rustig loop ik samen met de veroorzaker van mijn Hififreak-bestaan naar de auto. We stappen in en aanvaarden de terugreis.

Heel veel buisjes!

Enmaal thuisgekomen schuiven we nog even aan onze stamtafel en nippen we nog een paar Portjes naar binnen en tussendoor is alles wat we deze avond aan indrukken opgedaan hebben het onderwerp van gesprek. We zouden er nog uren over kunnen praten, maar de klok tikt inmiddels gestaag door richting twaalf uur en ook nu weer is de tijd rijp om afscheid te nemen.

Een set met 300B's.

Een paar mono's met ruime bezetting.

En weer heel veel buisjes!

Die nacht slaap ik onrustig. Het was zo indrukwekkend dat je zoiets niet een twee drie van je af schudt. De dagen daaropvolgend dendert het door, hetgeen overslaat in een gelukkig gevoel. Ik heb 't echt allemaal mee mogen maken en maak er jullie deelgenoot van. Waarvan akte!

Met oprechte hifigroet,

Uw aller doch enigen Hififreak